

Warszawa, 19-12-2024 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

VII.7202.38.2024.MS

Pan

Czesław Siekierski

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze!

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpłynął wniosek Polskiej Federacji Rolnej o wystąpienie do właściwych organów z wnioskiem o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w celu:

- 1) nowelizacji przepisu art. 22 ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 przez nadanie wskazanemu przepisowi brzmienia: „Jeżeli warunkiem przyznania pomocy jest posiadanie gruntu, pomoc jest przyznawana do gruntu, który w dniu 31 maja roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy, jest w posiadaniu podmiotu ubiegającego się o jej przyznanie”,

z jednoczesnym zastrzeżeniem w przepisach przejściowych, że

- 2) przepis art. 22 ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 w znowelizowanym brzmieniu stosuje się do postępowań administracyjnych oraz do postępowań przed sądami administracyjnymi, wszczętych, a niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej.

Wnioskodawcy podkreślają, iż celem art. 4 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiającego przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylającego rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 jest przede wszystkim **udzielenie wsparcia rolnikom faktycznie prowadzącym działalność rolną na danym gruncie**. Wolą ustawodawcy unijnego było, aby za „kwalifikujące się hektary” uznawano grunty pozostające w dyspozycji rolnika, które są wykorzystywane do prowadzenia działalności rolniczej. Ponadto pkt 15 motywów rozporządzenia wskazuje na **konieczność ustanowienia przez państwa członkowskie warunków pozwalających na ustalenie, czy grunty znajdują się w dyspozycji rolnika**. Brak jest wskazania obowiązku posiadania tytułu prawnego do gruntu jako jednego z warunków.

Jak zauważają Wnioskodawcy, ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 nie ustanawia warunków pozwalających na ustalenie, czy grunty znajdują się w dyspozycji rolnika, dokonuje jednak rozróżnienia pomiędzy podmiotami posiadającymi grunty na podstawie tytułu prawnego oraz podmiotami posiadającymi grunty bez tytułu prawnego. Art. 22 ustawy w obecnym brzmieniu stanowi, iż „Jeżeli warunkiem przyznania pomocy jest posiadanie gruntu, pomoc jest przyznawana do gruntu, który w dniu 31 maja roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie pomocy, jest w posiadaniu podmiotu ubiegającego się o jej przyznanie na podstawie tytułu prawnego”.

Wnioskodawcy podkreślają, że rozróżnienie to jest problematyczne przede wszystkim ze względu na fakt, iż posiadanie gruntu bez tytułu prawnego może mieć różny charakter i przyczyny. Może ono wynikać m.in. z powszechnej praktyki zawierania przez rolników ustnych umów dzierżawy gruntów, czy też nieuregulowanych przez wiele lat spraw spadkowych. Zdaniem Wnioskodawcy przyjęte obecnie rozwiązanie jest związane z podejmowanymi uprzednio w Polsce działaniami mającymi na celu wyłączenie możliwości obrotu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, a także zakończeniem trwania zawartych uprzednio przez Agencję Nieruchomości Rolnych (obecnie Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa) umów dzierżawy, co doprowadziło do powstania licznych sporów prawnych pomiędzy dzierżawcami a Krajowym Ośrodkiem Wsparcia Rolnictwa.

Wnioskodawcy podważają również przedstawioną w uzasadnieniu do projektu ustawy o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 interpretację wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 17 grudnia 2020 r w sprawie C-216/19 *Land Berlin*, według której TSUE miałyby stwierdzić, że dysponowanie (posiadanie) gruntem powinno być zgodne z prawem danego państwa członkowskiego, a więc powinno odbywać się na podstawie tytułu prawnego. Należy bowiem przywołać par. 34 ww. wyroku, w którym TSUE stwierdza, że „wyrażenie «w jego dyspozycji» nie zostało zdefiniowane w tym przepisie, należy jednak zauważyć, że ani art. 24 rozporządzenia nr 1307/2013, ani żaden inny przepis prawa Unii nie wymaga, aby wnioskodawca przedstawił tytuł własności lub jakikolwiek dowód podstawy prawnej użytkowania na poparcie wniosku o przyznanie uprawnień do płatności w celu wykazania, że zadeklarowane kwalifikujące hektary pozostają w jego dyspozycji.” Natomiast w par. 42 TSUE ocenia, iż „w przypadku gdy kwalifikujący się hektar jest przedmiotem wniosku o przydział uprawnień do płatności złożonego przez dwóch lub więcej wnioskodawców, decyzja, komu należy przyznać uprawnienie do płatności, opiera się na kryterium, kto korzysta z uprawnień do podejmowania decyzji w odniesieniu do wykonywanej działalności rolniczej oraz kto czerpie korzyści i ponosi ryzyko finansowe związane z tą działalnością.” Wnioskodawcy konkludują zatem, że wnioski TSUE w ww. wyroku nie dawały podstaw do przyjęcia (tak jak uczyniono to w art. 22 ustawy z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027) generalnego wymogu przedstawienia przez każdy podmiot ubiegający się o wsparcie dowodu posiadania tytułu prawnego do gruntu objętego wnioskiem.

W świetle przedstawionych powyżej unijnych ram prawnych Wspólnej Polityki Rolnej oraz orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w zakresie problemu posiadania tytułu prawnego do gruntu, Wnioskodawcy wskazują na niezgodność art. 22 ustawy z założeniami i celami prawa Unii Europejskiej. W obliczu ograniczenia przyznawania pomocy wyłącznie do gruntów, które są w posiadaniu podmiotów ubiegających się o jej przyznanie na podstawie tytułu prawnego, **ustawa mija się z celem, jakim miało być przyznanie pomocy posiadaczom gruntów, którzy prowadzą na nich działalność rolniczą.**

Zważywszy ma przedstawione powyżej argumenty Polskiej Federacji Rolnej, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264 z późn. zm.), zwracam się z uprzejmą prośbą do Pana Ministra o zajęcie stanowiska w odniesieniu do regulacji kwestii gruntu, który pozostaje w dyspozycji w ramach Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027.

Z poważaniem

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

Wnioskodawca